

Espanjankielisen blogosfäärin hyödyntäminen informaalissa kielenoppimisessa

Sanna Pelttari

Internet- ja digiaika ovat luoneet informaalin kielenoppimisen tueksi lukuisia uusia mahdollisuuksia. Blogosfääri on yksi näistä. Tässä kirjoituksessa pohditaan espanjankielisen blogosfäärin hyödyntämistä espanjan kielen oppimisessa ja opetuksessa, osittain oppijan mielenkiinnon kohteista käsin. Kirjoituksessa korostetaan, että tietoisuutta eri informaaleista oppimisympäristöistä tulisi entisestään lisätä niin oppijoiden kuin opettajienkin keskuudessa.

Esimerkkejä espanjankielisestä blogosfääristä

Espanjalainen *Lovely Pepa* -blogi sai alkunsa heinäkuussa 2009 nuoren opiskelijanaisen halusta kertoa julkisesta omasta tyylistään ja muotia koskevista ajatuksistaan (<http://lovely-pepa.com/>). Tänä päivänä blogia kirjoittavalla Alexandra Pereiralla on Instagramissa 1,4 miljoonaa, Facebookissa 591 124 ja Twitterissä miltei 76 000 seuraajaa. Lisäksi Pereira on kirjoittanut erityisesti muotia ja tyyliasioita käsittelevää kaksi kirjaa (2013, 2015), joista molemmista on tehty useita painoksia. Tämän vuoden maaliskuussa lanseerattiin hänen nimeään kantava *Lovely Pepa Collection* -vaatemerkki. Tarkastellaanpa tätä henkilökohtaista kasvutarinaa mistä näkökulmasta tahansa, voidaan puhua melkoisesta menestyksestä, josta voi ammentaa myös espanjan kielen oppimisessa.

Vastaavanlaisia ammattimaisia huippubloggaajia espanjankielisestä maailmasta ovat

esimerkiksi espanjalaiset Aída Domenech (<http://www.dulceida.com/>) ja Gala González (<http://www.amlul.com/>). Domenechillä on Instagramissa 1,7 miljoonaa, Facebookissa 202 094 ja Twitterissä 170 000 seuraajaa. Gonzálezin vastaavat luvut ovat 758 000, 318 394 ja miltei 81 000 seuraajaa. Espanjankielisen Amerikan puolelta aivan omaa polkuaan kulkee meksikolainen tubettaja Yuya (<https://www.youtube.com/user/lady16makeup/videos>), joka ylläpitää myös omaa blogiaan (<http://yuyaoficial.com/>). Yuyan seuraajamäärät ovat kaikilla mittapuilla laskettuina häkellyttävän suuret: Instagramissa 8,7 miljoonaa, Facebookissa 12 783 219 ja Twitterissä 8,3 miljoonaa seuraajaa.

Taipumatta liian stereotyyppiseen arviointiin Lovely Pepan, Dulceidan tai Amlulin kaltaiset blogit kiinnostavat todennäköisesti enemmän tyttöjä kuin poikia. Toisaalta kaikki tytöt eivät välttämättä ole innostuneita muodista ja voivat jopa tuntea antipatiaa tällaisia lähtökohtaisesti ulkonäkökeskeisiä ja pinnallisia ilmiötä kohtaan. Blogien muodostama blogosfääri on kuitenkin hyvin laaja (jollei jopa ääretön), joten jokaiselle löytyy varmasti jotakin. Esimerkiksi jalkapallosta kiinnostuneelle voi toimia *Futbolitis*-blogi (<http://www.marca.com/blogs/futbolitis/>), jota kirjoittaa kokenut urheilutoimittaja Marcos López. Blogia julkaistaan yhden Espanjan luetuimman urheilulehden Marcan yhteydessä. Lópezilla on Twitterissä miltei 200 000 seuraajaa. Myös muita urheilulajeja käsitteleviä espanjankielisiä blogeja on tarjolla, kuten esimerkiksi Formula 1 -kilpailuihin keskittyvä ja urheilutoimittaja Antonio Lobaton ylläpitämä El Garaje de Lobato -blogi (mukana myös lyhyitä videoita) (<http://soymotor.com/blogs/lobato>). Blogia julkaistaan erityisesti F1-autoihin keskittyvän Soy Motor -nettiportaalin yhteydessä (soymotor.com). Lobatolla on Twitterissä 344 000 seuraajaa.

Suomalaisen espanjan kielen oppijan näkökulmasta myös kaksi hyvin mielenkiintoista kohdetta ovat *Michan en Finlandia* -blogi (<http://michanenfinlandia.com/>) ja *Eric Suomessa* -vlogi (<http://www.aamulehti.fi/video/eric-suomessa-miksi-suomalaiset-tekevat-toitalomalla/F947B7F7>). Ensimmäisessä kaksikielinen toimittaja Michan bloggaa Suomesta ja sen kulttuurista, perinteistä tai muista maahan liittyvistä mielenkiinnon kohteista (esim. sauna, F1-sarja, muumit, Fazer-suklaa, talvi, ruisleipä, pimeys). Jälkimmäisessä espanjankielinen toimittaja, Eric Lipchis, tekee 2–3 minuutin pituisia humoristisia ja suomeksi tekstitettyjä videoita, joissa hän tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja elämäntapaan (esim. mökkeily, koulujärjestelmä, suomen kieli, pulkkamäki, Suomi-hevi, joululaulut, jääkiekko, marjanpoiminta). Videot julkaistaan Aamulehden Klippi-nettivideokanavalla. Tällaiset tarinat vedonnevat suomalaislukijaan tai -katsojaan, koska

meitä suomalaisia yleensä kiinnostaa se, mitä "muut" meistä suomalaisista tai Suomesta ajattelevat. Samalla ne tarjoavat hauskan tavan oppia aiheeseen liittyvää, usein hyvin kulttuurisidonnaista, sanastoa. Tämän kaltaisten koulun ulkopuolisten virikkeiden merkitys kielenoppimisen tukena tiedetään tutkimuskentällä, mutta tietoisuuden lisääminen myös ruohonjuuritasolla eli oppilaiden omassa arjessa, lienee yhä suositeltavaa (ks. esim. Barbee 2013; Sylvén & Sundqvist 2012).

Kielenoppimisen informaalit ja formaalit ympäristöt

Digiajan teknologiat ja sen myötä sosiaalinen media ovat luoneet uusia mahdollisuuksia ja autenttisia informaaleja oppimisympäristöjä, joista hyötyvät niin vieraan kielen opettajat kuin oppijatkin. Opetussuunnitelmat korostavat oppilaiden omaa roolia ja tietoisuuden lisäämistä, minkä myötä oppijat voivat luoda omia oppimispolkujaan ja parantaa mahdollisuuksiaan oppia kieltä myös koulun ulkopuolella (LOPS 2015; POPS 2014). Käytännössä informaalien ympäristöjen luomat mahdollisuudet voivat täydentää kouluissa annettavaa kielenopetusta. Koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen voidaan jakaa sen perusteella, onko sen alkuunpanijana opettaja tai oppilaitos (*extracurricular L2 learning*) tms. vai oppilas itse (*extramural L2 learning*) (Sylvén & Sundqvist 2017).

Rajat informaalin ja formaalin ympäristön välillä ovat hämärtyneet ja myös opettajat voivat hyödyntää koulun ulkopuolella tapahtuvaa kielellistä toimintaa osana tuntityöskentelyä. Tällöin puhutaan hybridioppimisesta, josta osa on tietoista ja osa tiedostamatonta. Usein nämä prosessit sekoittuvat, eikä niiden välille voi tehdä eroa (Blin & Jalkanen 2014; Mutta ym. 2016). Informaalin oppimisen tulokset ovat olleet myönteisiä muun muassa sanaston, kuullun ymmärtämisen ja keskustelutaitojen kehittymisessä (Sylvén & Sundqvist 2017).

Informaali oppiminen ei välttämättä edellytä teknologioiden hyödyntämistä (vrt. matkat, ulkomaalaiset ystävät, kv-vaihto), eivätkä kaikki diginatiivit suhtaudu teknologioihin samalla tavalla. Turun yliopistossa tehdyt tutkimukset osoittavat, että oppijoilla on oma tapansa oppia ja omaksua kieltä, mikä näkyy myös heidän digitaalisissa oppimisprofiileissaan (Lintunen ym. 2017; Mutta ym. 2016). Osa on ns. "hevijuusereita", jotka oppivat kieltä somettamisen ja muiden sovellusten ohessa; toiset ovat aktiivisia somen ja netin käyttäjiä arjessa, mutta haluavat tietoisesti pitää kielen oppimisen osana formaalia kontekstia. Jotkut taas kokevat oppivansa parhaiten perinteisten kirjojen avulla, eivätkä usko teknologian edistävän kielen oppimista. Suurin osa vaikuttaa suhtautuvan myönteisen kriittisesti teknologioiden hyödyntämiseen, jos

se tehdään harkitusti ja didaktiikka edellä (ks. myös Vaarala 2014). Profiilit voivat muuttaa muotoaan ajan myötä ja kuvaavat näin ollen vain kysymyshetkellä olevaa tilannetta.

Suomen Akatemian laajan selvityksen (N = 759) mukaan (Salmela-Aro ym. 2016) Suomessa on kasvamassa kuilu nuorten oppimiskäytäntöjen ja koulun käytäntöjen välille. Tutkimukseen osallistuneet 12-vuotiaat suomalaisoppilaat kokevat, että heidän tapansa hyödyntää digitalisaatiota ja uutta tekniikkaa ei vastaa koulujen käytäntöjä. Näin syntyy merkityskuilu koulun ja nuorten välille, minkä seurauksena nuoret suuntaavat energiansa koulun sijaan muualle. Samankaltaiseen tutkimustulokseen pääsivät myös Ilomäki ym. (2012) tutkimuksessaan, jonka mukaan yhdeksäsluokkalaisten (N=1700) ja opettajien (N=740) teknologiaan liittyvät käytännöt poikkesivat huomattavasti toisistaan. Vaaralan (2014) mielestä opettajan olisikin tärkeää kuunnella tarkasti oppijan halua ja nostettava se esiin oppimistilanteissa. Oppijat voivat esimerkiksi tuoda sosiaalisen median kautta oppimistilanteisiin paljon sellaista, jota opettaja ei olisi edes jaksanut etsiä, saati löytää. Monet oppimismahdollisuudet jäävät hyödyntämättä, jos tällaiset sosiaalisen median tarjoamat tilaisuudet jätetään huomioimatta.

Blogosfäärin monet mahdollisuudet kielenoppimisen hybridissä kontekstissa

Blogi on suosittu sosiaalisen median työkalu ja bloggaamisesta on tullut viime vuosikymmenen aikana todellinen muoti-ilmiö. Suosion taustalla lienee osittain se, että kuka tahansa voi julkaista verkossa tekstiä ja multimediaa, ja lisäksi blogit ovat useimmiten julkisia, kaikille avoimia vuorovaikutteisia viestintäympäristöjä. Bloggeja voidaan jaotella sen mukaan, julkaiseeko niitä yksityinen ihminen vai organisaatio, joskin blogosfäärin ammattimaistumisen ja bloggaajien alati lisääntyvän yritys yhteistyön myötä rajanveto voi nykyään olla joskus haastavaa. Toisin sanoen lukija ei onnistu myöskään yksityisissä blogeissa välttämään usein yritysblogien sisältämää mainontaa.

Kielenopetuksen ja -oppimisen näkökulmasta bloggeja on hyödynnetty usein erityisesti kirjallisen tuottamisen näkökulmasta, jolloin oppilas tai oppilaat yhdessä bloggaavat vieraalla kielellä jostakin sovitusta aiheesta osana formaalia kielenopetusta. Vieraalla kielellä bloggaamisen katsotaan konstruktivismin hengessä kehittävän oppilaiden reflektointikykyä, autonomisuutta ja kielitietoisuutta. Yhdessä bloggaaminen, blogin

julkisuus ja bloggaamisen myötä tapahtuva vuorovaikutus edistävät kielenoppimista myös kasvavan motivaation myötä (ks. myös Alm 2009; Carney 2009; Arslan & Şahin-Kızıl. 2010; Miyazoe & Anderson 2010; Sun & Chang 2012; Ozkan 2015; Raith 2009). Lisäksi henkilökohtaisiin blogipostauksiin panostetaan ja niihin myös keskitytään perinteisiä kirjoitusharjoituksia paremmin, mikä voi näkyä huolitellumpina tuotoksina. Autonomiassa korostuu oppijan itse tekeminen, ja juuri tämä on myös erään laajan kansainvälisen selvityksen mukaan sekä opiskelijoiden että opettajien mielestä paras tapa oppia (Adobe 2016, ks. myös Benson 2006).

Kirjallisen tuottamisen lisäksi blogien avulla voidaan kehittää luonnollisesti myös muita kielitaidon osa-alueita. Blogien avulla opitaan luetun ymmärtämistä (ks. Jalkanen & Vaarala 2013; Vaarala & Jalkanen 2011), kielen rakenteita, sanastoa ja kohdekielen kulttuurisia piirteitä. Lisäksi lukijoiden kommenttien kautta oppijat havainnoivat kohdekielellä tapahtuvaa vuorovaikutusta sekä usein sosiaalisessa mediassa tyypillisen epämuodollisen "somekielen" ominaisuuksia. Nykyään blogipostausten joukossa on myös videoita, vlogeja, jotka kehittävät muun muassa kuullun ymmärtämistä. Vlogit voivat toimia eräänlaisina podcasteinä, joiden pohjalta on mahdollista luoda kielitaidon eri osa-alueita harjaannuttavia tehtäviä. Alla olevassa taulukossa on esimerkkejä eri tehtävätyypeistä kielitaidon neljän osa-alueen näkökulmasta. Mukana ovat myös vlogit, koska ne ovat usein osa bloggaajien blogialustaa.

Kehitettävä kielitaidon osa-alue	Blogit	Vlogit
Luetun ymmärtäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Sanasto (yleinen tai alan sanasto) • Kieliopin eri rakenteet • Kirjallisen "somekielen" piirteet	
Kuullun ymmärtäminen		<ul style="list-style-type: none"> • Sisältökysymykset • Sanastokysymykset • Puhutun "somekielen" piirteet
Kirjallinen tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Lukijakommentin kirjoitus • Oman blogin luominen (yksin tai yhdessä)	<ul style="list-style-type: none"> • Tiivistelmä • Ainekirjoitus • Sanasto
Suullinen	<ul style="list-style-type: none"> • Blogin esittely muille	<ul style="list-style-type: none"> • Vlogin esittely muille

tuottaminen

- Keskusteluharjoitukset postauksesta / blogista

- Keskusteluharjoitukset postauksesta /vlogista
- Oman vlogin tekeminen

Taulukko 1. Blogin ja vlogin pohjalta toteutettavia harjoituksia vieraan kielen oppimisen hybridissä kontekstissa

Autonomian, autenttisuuden, motivaation, vuorovaikutuksen ja ajankohtaisuuden näkökulmasta blogit tarjoavat lukemattomia tapoja edistää kielenoppimista. Lisäksi blogosfäärin etuja ovat sen monipuolisuus, tunnettuus ja käytön taajuus. Se muodostaa jo yksin itsenäisen informaalin oppimisympäristön, jonka parissa oppijat voivat saavuttaa hyviä oppimistuloksia. Toki kaikki tämä sillä edellytyksellä, että oppijoilla on kohtuullinen kielitaito blogien lukemiseen. Tässä yhteydessä voidaan puhua myös blogitekstien adaptiivisuudesta eli jos oppija valitsee itselleen merkityksellisen tekstin, niin hän kiinnittänee huomiota myös siihen, millä tavalla teksti sopii juuri hänen kielitaidollaan luettavaksi (Vaarala & Jalkanen 2011). Artikkelin alussa mainitun Lovely Pepa -blogin osalta on kuitenkin todettava, että sen kieli on suhteellisen yksinkertaista ja siksi varteenotettava vaihtoehto espanjan kielen oppijoille jo varhaisessa vaiheessa.

Ankkuroidessaan blogosfääriä osaksi monimediaista oppimiskontekstia opettaja voi toimia alkuun panevana ohjaajana tai valmentajana (ks. myös Juurakkola-Paavola 2014a), mutta varsinainen toiminta tapahtuu koulun ulkopuolella ja lähtökohtana ovat oppijoiden omat mielenkiinnon kohteet. Tämän lisäksi on suositeltavaa, että oppija itse on tietoinen omista oppimisympäristöistään PLE ja/tai VLE-ajattelun mukaisesti (*Personal Learning Environment / Virtual Learning Environment*). Tietoisuus voi auttaa hyödyntämään kyseisiä ympäristöjä tehokkaammin. Blogosfäärin hyödyntämisessä opettajan ohjaava rooli voi korostua myös siinä, että hän kannustaa oppijoita kehittämään itse blogin ympärille erilaisia harjoituksia, joita he voivat toteuttaa keskenään koulussa. Tämä olisi juuri sitä Vaaralan (2014) mukaista "ruohonjuuritasolle" menemistä eli uskallusta antaa vastuuta oppilaille löytää ja oivaltaa uusia tapoja oppia kieltä (ks. myös Kessler 2013). Tässäkin on varmasti haasteita, eikä aina ole helppoa motivoida oppilaita itsenäiseen opiskeluun (ks. Juurakkola-Paavola 2014b). Jostakin on kuitenkin lähdettävä liikkeelle ja onnistumisen todennäköisyys (mm. motivaation kasvun ja oppimistulosten parantumisen muodossa) lienee suurempi, jos osa kielenopiskelun sisältö- ja menetelmävalinnoista tehdään oppijälähtöisesti ja oppijoiden kiinnostuksen kohteista käsin. Tämä on toki ideaalitalanne, jonka

toteuttaminen osoittautuneen lukiossa haastavaksi, koska ylioppilaskirjoitukset ja niihin valmistautuminen sitovat sisältö- ja menetelmävalintoja. Eikä opettajien arkitodellisuutta helpota yhtään se, että ylioppilastodistuksen merkitys korkeakouluvalinnoissa kasvaa tai se, jos korkeakoulujen pääsykokeista jopa luovutaan kokonaan. Aikatauluhaasteista huolimatta olisi kuitenkin muistettava, että pienikin ripaus uutta perinteisen rinnalla voi olla suuri asia oppijan motivaation näkökulmasta.

Lisäksi organisaatiotasolla on suotavaa oppiainerajojen ylimenevän – ei vain kieliaineiden välisen – yhteistyön lisääminen myös informaalin oppimisympäristön kartoittamisessa. Opettajakunta voi pohtia yhdessä, millaisia ympäristöjä kussakin aineessa voi hyödyntää ja miten. Silloin kaikki ovat kartalla oppilaitoksen käytännöistä ja voivat tarvittaessa sparrata myös toisiaan. Juurakkola-Paavolan (2014a) arvion mukaan yhteistyö yli oppiainerajojen tulee kasvamaan tulevaisuudessa ainakin ammattikorkeakoulusektorilla (vrt. kieliaineet vs. ammatilliset aineet).

Informaali oppiminen osaksi oppijan tiedostettuja oppimisympäristöjä

Digitaaliset ympäristöt, niiden eri sovellukset ja sosiaalinen media tarjoavat informaalin oppimisen tueksi lukemattomia mahdollisuuksia, ja tämä runsaudensarvi voi pahimmillaan aiheuttaa opettajissa jopa ahdistusta. Kielenopettajien näkökulmasta onkin lohdullista, että tämän päivän diginatiivit tuntuvat yhä arvostavan myös perinteisiä opetus- ja oppimismenetelmiä. Näin ollen digiympäristöstä voi lainata jotakin vain soveltuvien osin ja nivoa se osaksi oppijan hybridiä oppimisympäristöä, jossa perinteisillä menetelmillä on (onneksi) yhä aikansa ja paikkansa.

Esimerkiksi espanjankielisestä blogosfääristä löytyy jokaisen makuun jotakin, mikä tekee siitä hyödyntämisen arvoisen espanjan kielen opetuksessa ja oppimisessa. Perinteisesti blogeja on käytetty kielenoppimisessa kirjallisen tuottamisen ja luetun ymmärtämisen tukena. On kuitenkin muistettava, että olemassa olevat blogit tarjoavat kielitaidon kaikkien osa-alueiden kehittämiseen monia mahdollisuuksia. Oppijoiden autonomiaa voidaan tukea kannustamalla heitä tutustumaan oman kiinnostuksen ohjaamina espanjankieliseen blogosfääriin, josta he voivat ammentaa kielenoppimiseen myös koulun ulkopuolella.

Kirjoittaja toimii espanjan kielen yliopisto-opettajana espanjan oppiaineessa Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitoksella.

Lähteet

Adobe. 2016. *Gen Z in the Classroom: Creating the Future*. Adobe Education Creativity Study. <http://www.adobeeducate.com/genz/> [Luettu 28.3.2017]

Alm, A. 2009. Blogging for Self-Determination with L2 Learner Journals. Teoksessa M. Thomas & M. Thomas (toim.), *Handbook of research on Web 2.0 and second language learning*. Hershey, PA: Information Science Reference, 202–222.

Arslan, R. Ş & Şahin-Kızıl, A. 2010. [How can the use of blog software facilitate the writing process of English language learners?](#) *Computer Assisted Language Learning*, 23 (3), 183–197.

Barbee, M. 2013. Extracurricular L2 input in a Japanese EFL context: exposure, attitudes, and motivation. *Second Language Studies*, 32 (1), 1–58.

Benson, P. 2006. Autonomy in language teaching and learning. *Language Teaching* 40, 21–40.

Blin, F. & Jalkanen, J. 2014. Designing for language learning: agency and languaging in hybrid environments. *APPLES – Journal of Applied Language Studies*, 8 (1), 147–170. <http://apples.jyu.fi/ArticleFile/download/433>. [Luettu 30.3.2017]

Carney, N. 2009. Blogging in Foreign Language Education. Teoksessa M. Thomas & M. Thomas (toim.), *Handbook of research on Web 2.0 and second language learning*. Hershey, PA: Information Science Reference, 292–312.

Ilomäki, L., Taalas, P. & Lakkala, M. 2012. Learning environment and digital literacy: a mismatch or a possibility from Finnish teachers' and students' perspective. Teoksessa P. Trifonas (toim.), *Living the virtual life: public pedagogy in a digital world*. Abington, UK: Routledge, 63–78.

Jalkanen, J. & Vaarala, H. 2013. Digital Texts for Learning Finnish. *Language Learning & Technology*, 17 (1), 107–124.

Juurakko-Paavola, T. 2014a. Amk-ruotsin opettajuuden haasteista. Teoksessa T.

Juurakko-Paavola (toim.), *Ammattikorkeakoulujen ruotsin opettajuus muutoksessa – Kohti motivoivaa ohjaamista*. Okka-säätiön julkaisuja, 6–16.

Juurakko-Paavola, T. 2014b. Amk-ruotsin opettajien täydennyskoulutushankkeesta – Verkostoituen ja opetuskokeiluilla kohti uutta opettajuutta. Teoksessa T. Juurakko-Paavola (toim.), *Ammattikorkeakoulujen ruotsin opettajuus muutoksessa – Kohti motivoivaa ohjaamista*. Okka-säätiön julkaisuja, 17–32.

Kessler, G. 2013. Collaborative language learning in co-constructed participatory culture. *CALICO Journal*, 30 (3), 307–322.

Lintunen, P., Mutta, M. & Pelttari, S. *Tulossa 2017*. Profiling language learners in hybrid learning contexts: Learners' perceptions. *EuroCALL Review*, 25 (1).

Miyazoe, T. & Anderson, T. 2010. Learning outcomes and students' perceptions of online writing: Simultaneous implementation of a forum, blog, and wiki in an EFL blended learning setting. *System*, 38, 185–199.

Mutta, M., Lintunen, P. & Pelttari, S. 2016. Kielen oppiminen hybrideissä konteksteissa: digitaalisten oppimisprofiilien tarkastelua. AFinLA Autumn Symposium 2016 Kielitietoisuus eriarvoistuvassa yhteiskunnassa. Tampereen yliopisto.

Opetushallitus 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet* (POPS). Helsinki: Opetushallitus.
http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf [Luettu 30.3.2017]

Opetushallitus 2015. *Lukion opetussuunnitelman perusteet* (LOPS). Helsinki: Opetushallitus.
http://www.oph.fi/download/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf [Luettu 30.3.2017]

Ozkan, M. 2015. Wikis and Blogs in Foreign Language Learning from the Perspectives of Learners. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 192, 672–678.

Raith, T. 2009. The Use of Weblogs in Language Education. Teoksessa M. Thomas & M. Thomas (toim.), *Handbook of research on Web 2.0 and second language learning*. Hershey, PA: Information Science Reference, 274–291.

Salmela-Aro, K., Muotka, J., Hakkarainen, K., Alho, K. & Lonka, K. 2016. School Burnout and Engagement Profiles among Digital Natives in Finland: A Person-oriented Approach. *European Journal of Developmental Psychology*, 13 (6), 704–718.

Sun, Y. & Chang, Y. 2012. Blogging to learn: Becoming EFL academic writers through collaborative dialogues. *Language Learning & Technology*, 16 (1), 43–61.

Sylvén L. K. & Sundqvist, P. 2017. Computer-Assisted Language Learning (CALL) in extracurricular/extramural contexts. *CALICO Journal*, 34 (1), i–iv.

Sylvén, L. K. & Sundqvist, P. 2012. Gaming as extramural English L2 learning and L2 proficiency among young learners. *ReCALL*, 24 (3), 302–321.

Vaarala, H. 2014. Muutoksen mahdollisuus - sosiaalinen media kielenopetuksen osana." *AFinLAn vuosikirja* [Online]. 133–155. <http://journal.fi/afinlavk/article/view/60053> [Luettu 30.3.2017]

Vaarala, H. & Jalkanen, J. 2011. Digitaaliset tekstit toisen kielen oppimisessa. Teoksessa E. Lehtinen, S. Aaltonen, M. Koskela, E. Nevasaari & M. Skog-Södersved (toim.), *Kielen käyttö verkossa ja verkostoissa - Language use on the net and in networks*. Jyväskylä: AFinLA, 123–138.